

Arbeidsgivere og holdninger til tariffavtaler

Kristine Nergaard

Fafo-seminar, 23. mars 2023

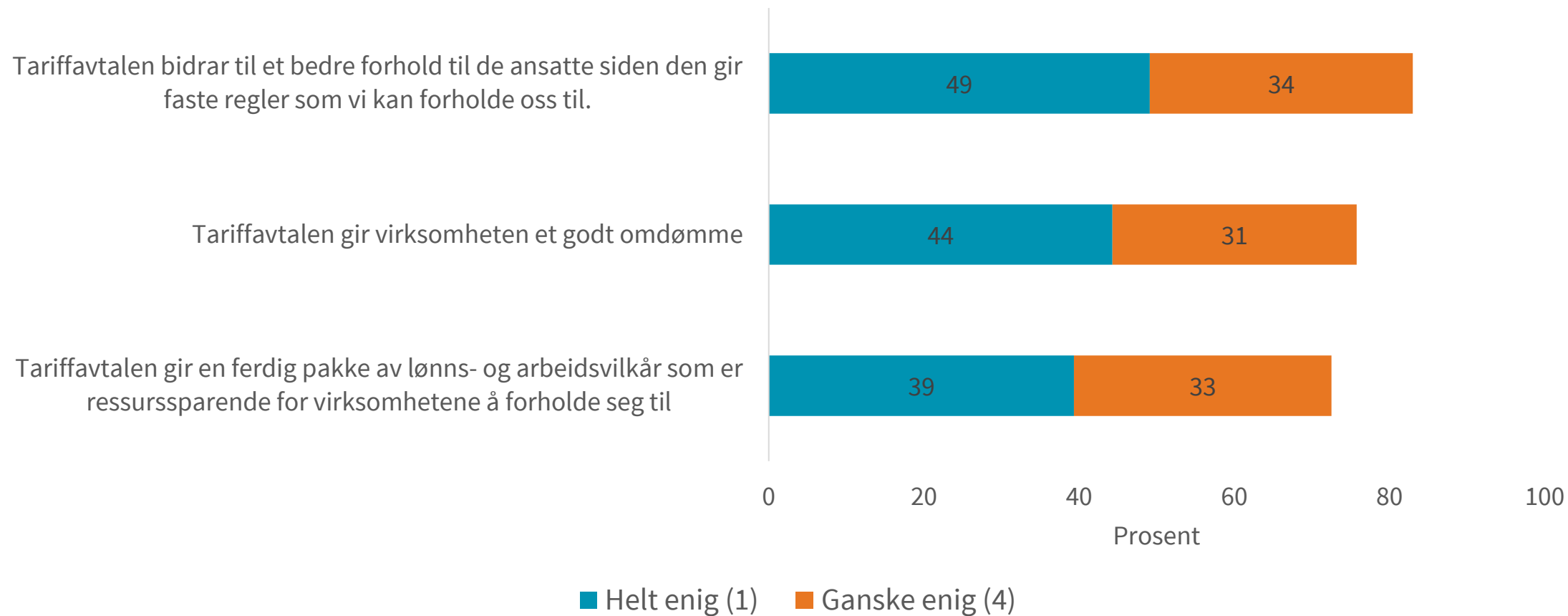
Kristin Alsos, Kristine Nergaard
og Elin Svarstad

**Arbeidsgiverorganisering
og tariffavtaler**

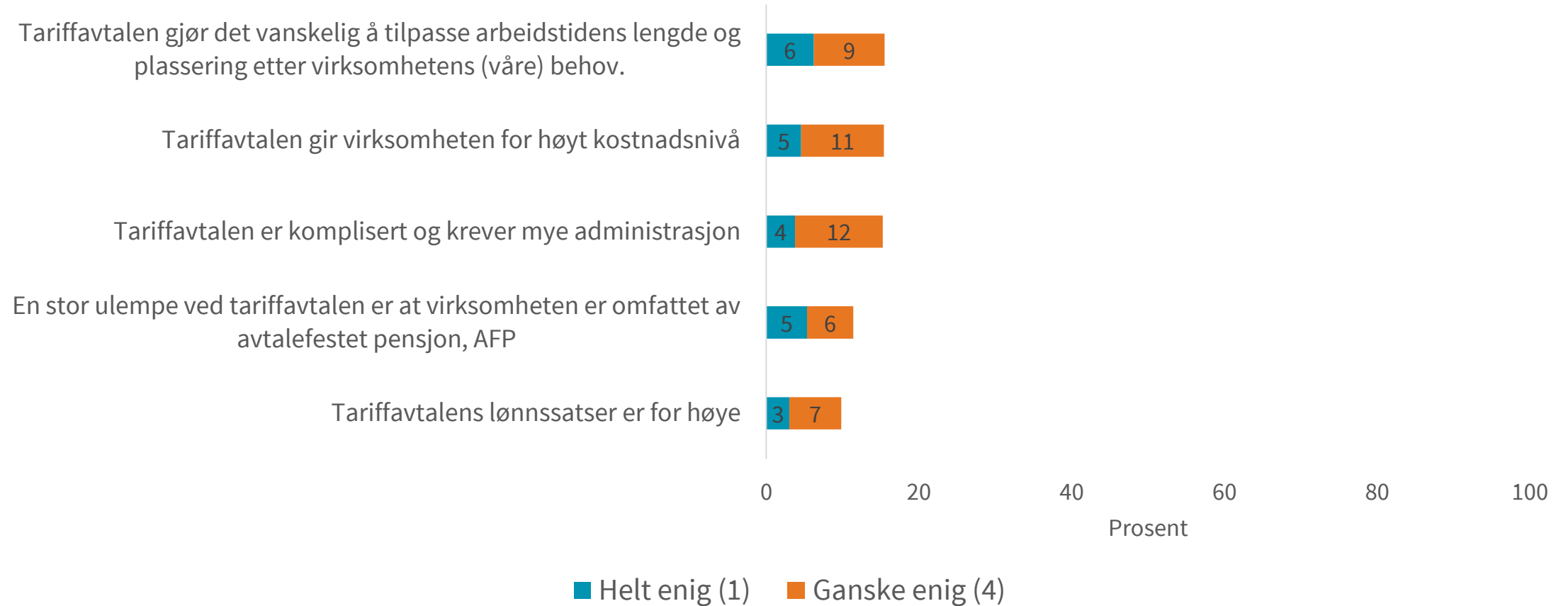
Fafo-rapport
2021:07

- Undersøkelse fra 2021
  - Holdninger til organisering
  - Holdninger til tariffavtaler
- Initiativ
  - Partene og AID, og arbeidsgruppa som diskuterer organisasjonsgrader

Tariffbedrifter – positive utsagn

Tariffbedrifter – negative utsagn

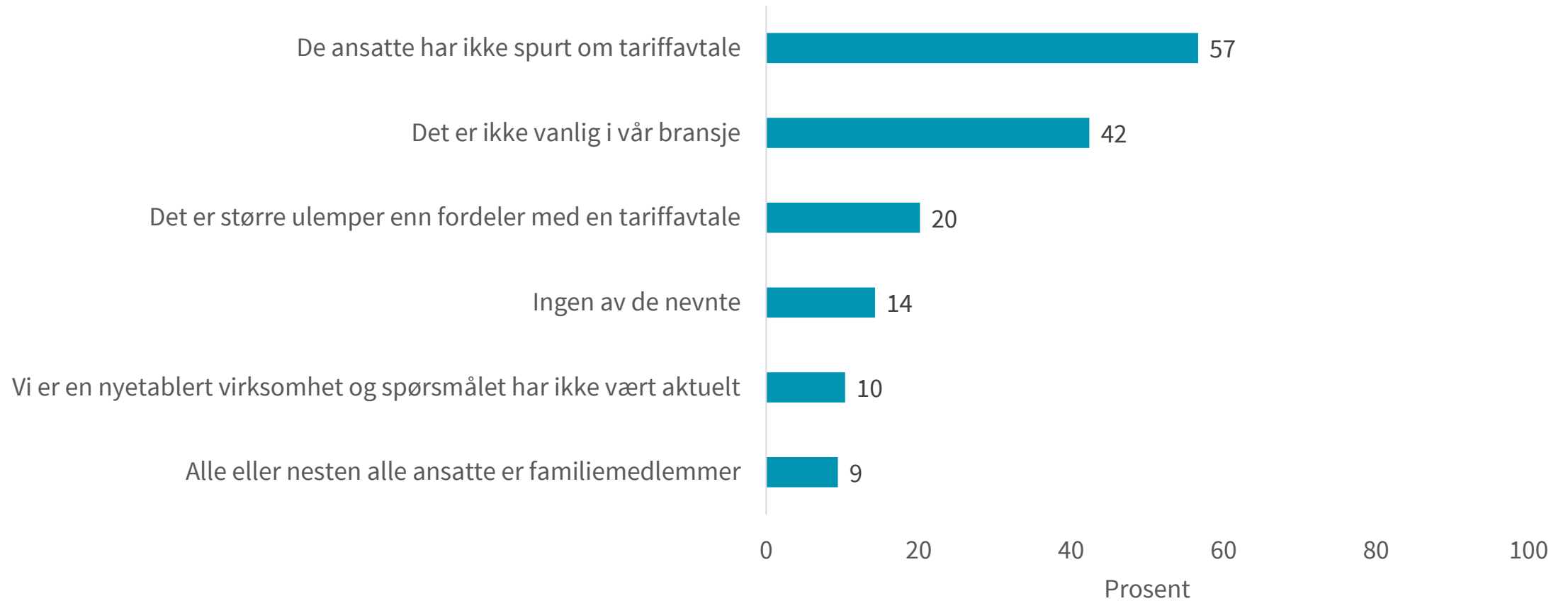
Bedrifter uten tariff ble bedt om å spekulere...

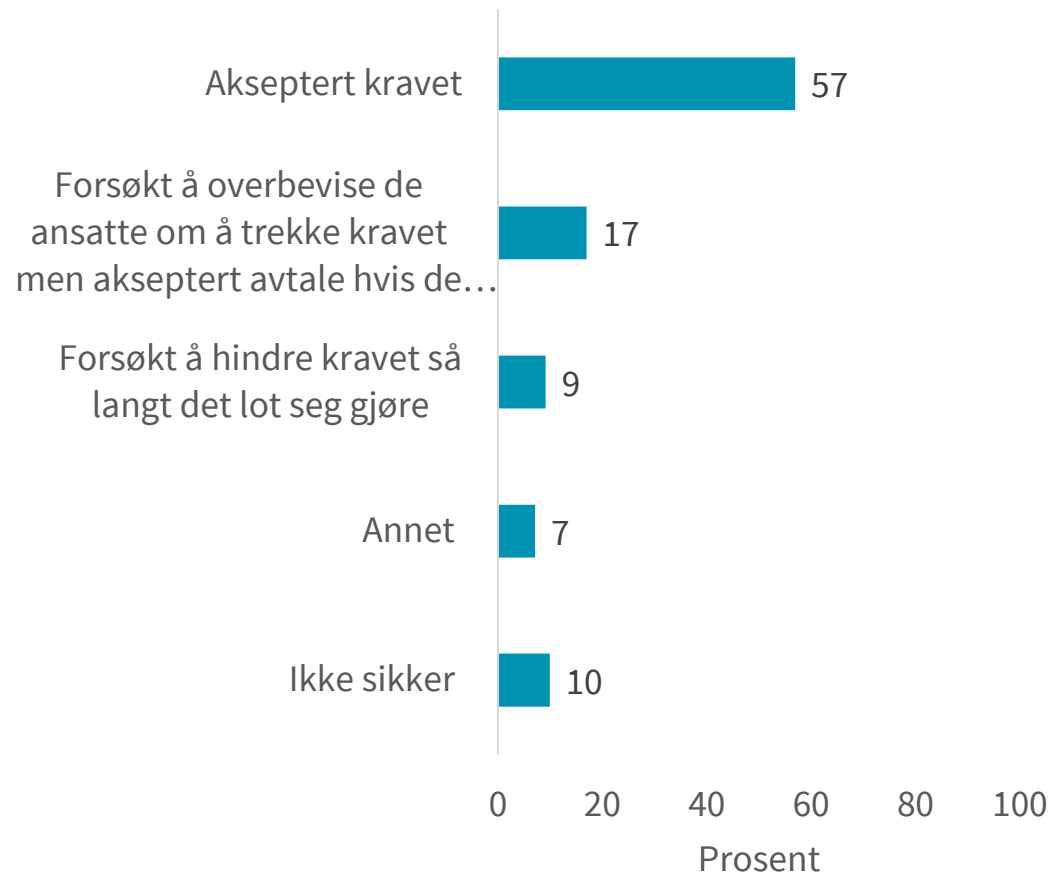
- Trekker ikke fram de samme positive sidene som tariffbedriftene
  - Fordi de vurderer det annerledes?
  - Fordi de ikke har tenkt så mye over det?
- Støtter ikke oftere opp om de negative utsagnene
  - For dyrt? For byråkratisk?
  - De som sitter på sentralt nivå møter oftere slike innvendinger. Lønnsnivå ikke det som oftest trekkes fram

Hvorfor ikke tariffavtale?

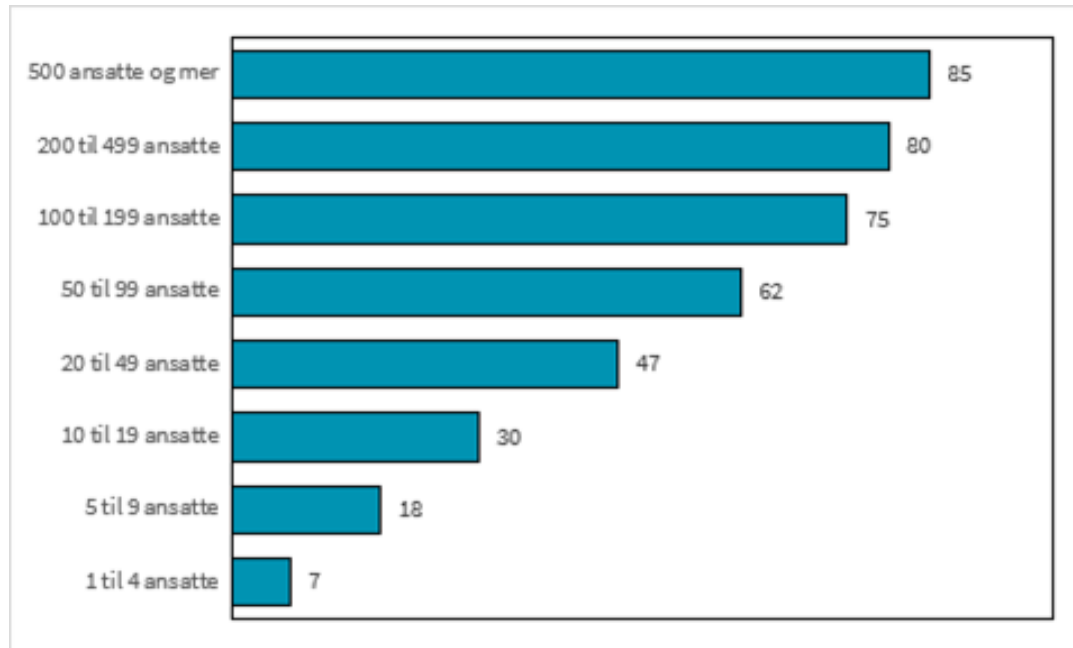

Hva hvis bedriften får krav om tariffavtale... ?

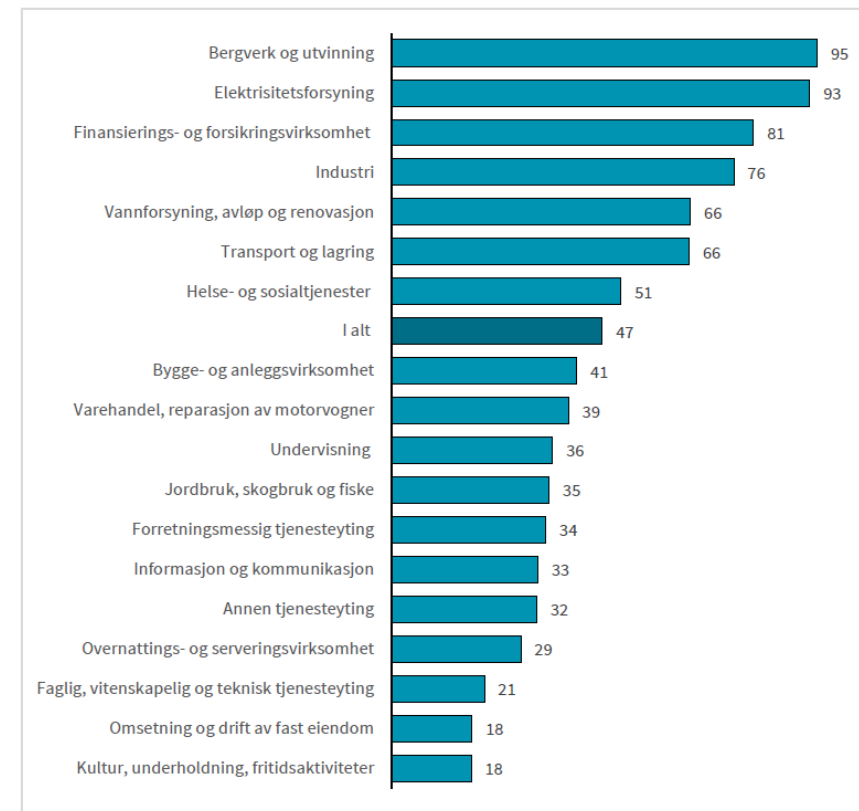

- Et lite flertall ville skrevet under uten videre
- En av fire ville forsøkt å unngå det
- Hva vil vi se framover?
  - Per nå, få opprettelseskonflikter
  - Men ikke nødvendigvis rett fram, også skepsis der ute

Avtaledekning, privat sektor 2022

Figur 4.4 Andel arbeidstakere i virksomhet med tariffavtale. Registerdata 2021. Privat sektor inkludert offentlig elde foretak.

Hvor mangler tariffavtaler?

- Store virksomheter har i hovedsak tariffavtale
  - I tradisjonelle bransjer del av å gå fra liten til mellomstor bedrift
  - Kravet kommer eller arbeidsgiver ser behovet
- Få tariffavtaler i de små bedriftene
  - Ikke nytt fenomen
  - Normative effekter av tariffavtalene på lønn, men muligens svekket over tid
- Noen bransjer mangler tarifftradisjon
  - «Funksjonær»-bedrifter innen rådgivning, IKT med mer
- Ingen flukt fra tariffavtalene
  - Få eksempler på at bedrifter bevisst forsøker å komme ut av en tariffavtale
  - Men sysselsettingen har vokst raskere i bedrifter uten tariffavtale (struktureffekter)
  - Hva med nye virksomheter og bransjer som vokser fram?

Overordnet vurdering spriker

- To av tre bedrifter med tariffavtale mener de har nytte av tariffavtalen
- To av tre bedrifter uten tariffavtale mener de ikke ville hatt nytte av en avtale
- Hvorfor så stort sprik?
  - Rasjonelle valg?
  - Tilpasning til situasjonen man er i?
  - Mangel på erfaring omkring alternativene?

Noen avsluttende refleksjoner

- Tariffavtaledekningen har falt
  - Utfordringen er å binde flere bedrifter
  - Holder likevel ikke å gjøre det litt bedre i bransjer med lange tarifftradisjoner
- Den tradisjonelle måten å tariffbinde på, vil fortsatt være det viktigste
  - Tariffavtalene i Norge bygger på at de kan vedlikeholdes lokalt, dvs. organisering
  - Verving og bygging av klubber sentralt
  - Arbeidstakersiden har alene ikke kraft til å styrke tariffavtaledekningen vesentlig i makro gitt dagens og morgendagens arbeidsliv
- Tariffbedriftene lever ganske godt med sine avtaler
  - Gjelder også AFP, lønssystemer og arbeidstidsordninger
  - Snakkes det nok om det på arbeidsgiversiden?
- Mer attraktive tariffavtaler?
  - Mindre absolutter i tariffavtalene?
  - Mer rom for tariffreguleringer og færre minstekrav i loven?
  - Tariffavtale = seriøsitet?
- Hva er arbeidsgiversidens interesse og bidrag?
  - Skjebnefellesskap
  - Modellen i makro

